

Nationaal Archief
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Nummer Toegang: 1.11.06.04

**Inventaris van microfilms en -fiches van elders
berustende archiefbescheiden: collectie A. Gijssels,
1577-1647**

Versie: 08-05-2021

W. Hulshof, E.A.T.M. Schreuder

Nationaal Archief, Den Haag 1992

This finding aid is written in Dutch.

I N H O U D S O P G A V E

Beschrijving van het archief.....	5
Aanwijzingen voor de gebruiker.....	6
Openbaarheidsbeperkingen.....	6
Beperkingen aan het gebruik.....	6
Materiële beperkingen.....	6
Aanvraaginstructie.....	6
Citeerinstructie.....	6
Archiefvorming.....	7
Geschiedenis van de archiefvormer.....	7
Geschiedenis van het archiefbeheer.....	7
Collectie A. Gijssels.....	7
De verwerving van het archief.....	7
Verwant materiaal.....	8
Beschikbaarheid van kopieën.....	8
Beschrijving van de series en archiefbestanddelen.....	9

BESCHRIJVING VAN HET ARCHIEF

Naam archiefblok:

Microfilms Collectie A. Gijsels

Archiefbloknummer:

GE104

Omvang:

17 inventarisnummer(s)

Taal van het archiefmateriaal:

Het merendeel der stukken is in het Nederlands.

Soort archiefmateriaal:

Microfilms van elders berustende stukken. De Nederlandstalige stukken van vóór ca. 1700 zijn geschreven in het gotische cursiefschrift, met name in de oud-Hollandse klerkencursief.

Archiefdienst:

Nationaal Archief

De originelen bevinden zich in:

Badische Hof- und Landesbibliothek en Generallandesarchiv, Karlsruhe

Archiefvormers:

Gijsels, A., (1593-1676)

Samenvatting van de inhoud van het archief:

Het betreft hier microfilms van de collectie A. Gijsels, voornamelijk betreffende Oost-Indië en met name Ambon.

Aanwijzingen voor de gebruiker

OPENBAARHEIDSBEPERKINGEN

Volledig openbaar.

BEPERKINGEN AAN HET GEBRUIK

Reproductie van originele bescheiden uit dit archief is, behoudens de algemene regels die gelden voor het kopiëren van stukken, niet aan beperkingen onderhevig. Er zijn geen beperkingen krachtens het auteursrecht.

MATERIËLE BEPERKINGEN

Het archief kent geen beperkingen voor het raadplegen van stukken als gevolg van slechte materiële staat.

AANVRAAGINSTRUCTIE

Openbare archiefstukken kunnen online worden aangevraagd en gereserveerd. U kunt dit ook via de terminals in de studiezaal van het Nationaal Archief doen. Om te kunnen reserveren dient u de volgende stappen te volgen:

1. [Creëer een account of log in.](#)
2. Selecteer in de archiefinventaris een archiefstuk.
3. Klik op 'Reserveer' en kies een tijdstip van inzage.

CITEERINSTRUCTIE

Bij het citeren in annotatie en verantwoording dient het archief tenminste éénmaal volledig en zonder afkortingen te worden vermeld. Daarna kan worden volstaan met verkorte aanhaling.

VOLLEDIG:

Nationaal Archief, Den Haag, Microfilms Collectie A. Gijsels, nummer toegang 1.11.06.04, inventarisnummer ...

VERKORT:

NL-HaNA, Gijsels, 1.11.06.04, inv.nr. ...

Archiefvorming

GESCHIEDENIS VAN DE ARCHIEFVORMER

Aert of Aernout of Artus Gijsels is omstreeks 1593 geboren in de provincie Gelderland en overleed in 1676 in Mödlich, nabij Lenzen (Brandenburg).

Op 16-jarige leeftijd gaat Gijsels naar zee, in dienst van de Oostindische Compagnie, kamer Zeeland. In 1618 brengt hij het tot opperkoopman op Ambon. In 1621 keert hij terug naar Nederland als kapitein van de "Walcheren" en commandeur van de retourvloot. Vanaf 1629 verblijft hij gedurende 9 jaren in Indië, waar hij de functie van gouverneur van Ambon en later die van raad van Indië bekleedt. In 1641 voert hij als tijdelijk vice-admiraal het gezag over een vloot van 20 schepen voor een expeditie op de kust van Portugal tot steun van de opstand van Portugal tegen Spanje. Door zijn voorstellen tot het oprichten van een niet-Nederlandse Oost-Indische Compagnie komt hij in contact met de keurvorst van Brandenburg, die hem benoemt tot geheimraad. Gijsels was zijn raadgever in koloniale en maritieme zaken. In 1651 krijgt Gijsels Lenzen in erfpacht van de keurvorst van Brandenburg.¹

GESCHIEDENIS VAN HET ARCHIEFBEHEER

COLLECTIE A. GIJSSELS

Het betreft hier microfilms van de collectie A. Gijsels, welke berust in de Badische Landesbibliothek te Karlsruhe. Deze microfilms zijn in 1967 door de Eerste Afdeling van het toenmalige Algemeen Rijksarchief verworven (Aanwinsten 1967 III)²

De collectie A. Gijsels staat beschreven in Die handschriften der grossherzoglich Badische Hof- und Landesbibliothek in Karlsruhe, Die Karlsruher Handschriften, IV. Karlsruhe, 1896. Deze beschrijving is een uittreksel van E.F. Kossmann, "Hollandsche Handschriften te Karlsruhe" in: De Nederlandsche Spectator, 1888, nr. 9. Het onderstaande overzicht is gebaseerd op deze beschrijvingen. Het onderstaande overzicht is gebaseerd op deze beschrijvingen. De beschrijvingen zijn ingekort en taalgebruik en spelling zijn aangepast aan hedendaags gebruik.

Bij de microfilms van de Collectie A. Gijsels bevindt zich een film van archiefbescheiden uit het Grossherzoglich Haus- und Staatsarchiv, die worden bewaard in het Generallandesarchiv Karlsruhe. (film nr. zelfbediening 3714) Deze stukken staan beschreven in een toegang, aanwezig in het Generallandesarchiv Karlsruhe.³

In het onderstaande overzicht staan voor iedere beschrijving twee cijfers, respectievelijk het (de) inventarisnummer(s) en het (de) nummer(s) van de film(s) in de studiezaal zelfbediening. Aan het eind van iedere film zelf staat welke inventarisnummers op de films zijn opgenomen. Op de films staan verder geen aanwijzingen. Op de studiezaal van de kaartenafdeling van het Nationaal Archief bevindt zich een band met foto's van kaarten uit de collectie A. Gijsels.

DE VERWERVING VAN HET ARCHIEF

De collectie is een duplicaat van een archief dat elders bewaard wordt.

1 Nieuw Nederlands Biografisch woordenboek, I blz. 1010.

2 Nationaal Archief, Correspondentie 1967, C77.

3 Een uitgebreide beschrijving van deze stukken is te vinden in: Zeitschrift für die Geschichte des Oberrheins Bd. 41, 1887, p. 129-200.

Verwant materiaal**BESCHIKBAARHEID VAN KOPIEËN**

Inventarisnummers van dit archief zijn in kopievorm beschikbaar

BESCHRIJVING VAN DE SERIES EN ARCHIEFBESTANDDELEN

- 3698-3699** Kopieboek van de generale brieven van A. Gijsels, sinds zijn vertrek uit het vaderland, 1629 december - 1637?
Inventarisnummer van het oorspronkelijke stuk: 462 - 464
Zie ook: filmnr. 3710, inv.nr. 490.
3698 Bestanddeel
3699 Bestanddeel 2
- 3699** Kopieboek van de particuliere brieven, 1629 december 16 - 1637
Inventarisnummer van het oorspronkelijke stuk: 465
Zie ook: film nr. 3700, inv.nr. 468.
- 3699-3700** Kopieboek van generale missiven en instructies, verzonden naar verscheidene kwartieren gedurende het gouvernement van Van Diemen, 1635 december 22 - 1637 december 21
Inventarisnummer van het oorspronkelijke stuk: 466 - 467
Zie ook: film nrs. 3701-3702, inv.nrs. 469-473.
3699 Bestanddeel 1
3700 Bestanddeel 2
- 3700** Kopieboek van de particuliere brieven,
1629 december 16 - 1637
Inventarisnummer van het oorspronkelijke stuk: 468
Zie ook: film nrs. 3699, inv.nrs. 465.
- 3701-3702** Kopieboek van generale missiven en instructies, verzonden naar verscheidene kwartieren gedurende het gouvernement van Van Diemen, 1635 december 22 - 1637 december 31
Inventarisnummer van het oorspronkelijke stuk: 469 - 473
Zie ook: film nrs. 3699 - 3700, inv.nrs. 466 en 467.
3701 Bestanddeel 1
3702 Bestanddeel 2
- 3702** Instructies voor Generaals en Raden van Indië, 1517 augustus 22 en 1635 maart 15
Inventarisnummer van het oorspronkelijke stuk: 474
- 3703** Inkomsten van 's lands middelen in Batavia, 1630 - 1637
Inventarisnummer van het oorspronkelijke stuk: 475
- 3703** Journalen van de tochten door A. Gijsels gemaakt in Ambon, 1631 - 1635
Inventarisnummer van het oorspronkelijke stuk: 476
Zie ook: film nr. 3704, inv. nr. 479.
- 3703** Verbaal van gouverneur A. Gijsels, betreffende Ambon en Banda, 1635
Inventarisnummer van het oorspronkelijke stuk: 477
- 3704** Remonstrantie of verbaal van A. Gijsels, ordinarisraad van Indië, gewezen gouverneur, over de dit jaar naar het vaderland gaande retourschepen.
Journaal, gehouden door ordre van A. Gijsels gedurende zijn reis vanuit stad en kasteel Batavia [-] naar de Nederlanden [-], beginnende, 10 december 1637. zonder datum
Inventarisnummer van het oorspronkelijke stuk: 478
Getekend: Amsterdam desen 18en augustij 1638.

- 3704** Journalen van tochten door A. Gijsels gemaakt in Ambon, 1631 - 1635
Inventarisnummer van het oorspronkelijke stuk: 479
Zie ook: film nr. 3703, inv. nr. 476.
- 3705** Deductie van Gijsels voor de gouverneur-generaal Van Diemen betreffende de stand van zaken van de eilanden en depermenties van Ambon alsmede ter hand genomen zaken, 1636 november
Remonstrantie (betoog) van Gijsels, 1637 januari 27
Extract uit het journaal of dagregister van de gouverneur-generaal Van Diemen, gehouden tijdens de tocht naar Ambon tot bestraffing van de rebellen, 1637 januari 19 - ?
Journaal van de tocht naar Luciella, 1637 januari 25
Inventarisnummer van het oorspronkelijke stuk: 480
- 3705** Instructie voor de koopman Dirck Steur en de raad voor hun reis met het jacht Vlielandt naar Pegu,
Kopie uit het dagregister van Dirck Steur, gehouden tijdens de reis naar Pegu, anno 1635
Inventarisnummer van het oorspronkelijke stuk: 481
- 3706** Verbaal van de staat van Indië gedurende het gouvernement van Van Diemen, 1636 en 1637
Inventarisnummer van het oorspronkelijke stuk: 482 - 483
- 3707** Memoriaal of dagregister van het gepasseerde op Ambon gedurende het gouvernement Gijsels, 1630 december 15 - 1634 juni 25
Notitie van ammunitie van oorlog in het kasteel Victoria, omliggende plaatsen en elders op Ambon.
Partikuliere memoires van A. Gijsels, met aantekeningen over verschillende eilanden.
Inventarisnummer van het oorspronkelijke stuk: 484
In het geheel autograaf.
- 3708** Kort relaas betreffende de successen in de handel, enz.
Generale beschrijving van Indië [van Johan van Twist, vgl. Begin ende voortgangh der Oost-Indische Compagnie II].
Remonstrantie (betoog) aan de gouverneur-generaal en de raden van Indië [door Johan van Twist], 1635
Publicatie van Johan Cooper Commandeur over de vloot van defensie op de kust van Indië, etc. 1637
Relaas van de opperkoopman en fiscaal Johan van Twist betreffende de reis met de vloot van defensie naar de kust van Indië en zijn legatie aan de koning van Visiapour, 1637
Remonstrantie (betoog) van het koninkrijk van Malabar.
Notitie betreffende de Bengaalse reis.
Inventarisnummer van het oorspronkelijke stuk: 485
- 3708** Vervolg van het dagregister van het kasteel Zeelandia op het eiland Formosa, beginnende, 1643 juli 12
Verbaal betreffende het keizerrijk Japan, samengesteld op het comptoir Nagasaki uit van aldaar gekomen adviezen.
Verbaal van de handel van de Compagnie in het koninkrijk van Tonkin, samengesteld uit de dagregisters van de koopman Isaac Sobijz (?) en de adviezen door de koopman Antonio van Brouckhorst, 1643 en 1644
Vervolg van het verbaal van Malakka, begonnen 1644 augustus 7en geëxtraheerd

uit de missive van de gouverneur Jeremias van Vliet.

Inventarisnummer van het oorspronkelijke stuk: 486

3709

Kopieboek van missiven van de gouverneur-generaal en raden van Indië, 1632 december 1 - 1634 augustus 15

Inventarisnummer van het oorspronkelijke stuk: 487

Zie ook: zelfde film nr., inv.nr. 489.

3709

Sententieboek van gouverneur Artur Gijsels gedurende zijn bestuur op Ambon, 1631 juli 1 - 1633 december 19

Inventarisnummer van het oorspronkelijke stuk: 488

3709

Kopieboek van missiven van de gouverneur-generaal en raden van Indië, 1636 december 28

Inventarisnummer van het oorspronkelijke stuk: 489

Zie ook: zelfde film nr., inv. nr. 487.

3710

Kopieboek van de generale brieven van A. Gijsels, sinds zijn vertrek uit het vaderland, 1629 - 1636, 1637?

Inventarisnummer van het oorspronkelijke stuk: 490

Zie ook: films nrs. 3698-3699, inv. nrs. 462-464.

3710

Resolutieboek van gouverneur A. Gijsels gedurende zijn bestuur op Ambon, 1631 mei 27 - 1634 juni 3

Inventarisnummer van het oorspronkelijke stuk: 491

3711

Resoluties van de gouverneur-generaal Van Diemen en raden van Indië, 1636 januari 1 - 1637 maart 20

Inventarisnummer van het oorspronkelijke stuk: 492-493

3711

[Resoluties van de gouverneur-commandant A. Gijsels betreffende de retourreis aan boord van het schip "Wezel", 1638 maart en april]

Inventarisnummer van het oorspronkelijke stuk: 493

3711

Missiven aan de gouverneur-generaal en raden van Indië, residerende in Batavia, 1643 september 20 - 1637 maart 20

Inventarisnummer van het oorspronkelijke stuk: 494

3712

Kopieën van contracten van de bewindhebbers van de VOC diverse prinsen-potentaten, beginnende, 1603

Memories van diverse kleden, getrokken op diverse plaatsen.

Memorie om correspondentie over land op Indië te houden door 4 personen over 2 verschillende wegen.

Reis van Gamron naar Aleppo.

Beschrijving van de voornaamste grote steden, dorpen en vlekken, gelegen in diverse koninkrijken welke men passeert van Golconda naar Aleppo over land, opgesteld door reizigers.

Beschrijving van Jeruzalem.

Informatie over de staat van de Molukken.

Kopieën van brieven van Salimscha, keizer van Pegu en anderen.

Reis van Vader Martino de Herrada en broeder Jeronimo Marino en hun gezelschap naar China in 1577 "van gelijcke haere incompste int lant, ende wat se gesien ende gehoord hebben in den tijt van vier maenden ende sestien dagen die se daer waeren", 28 hoofdstukken.

Reis van de Gardiaen (overste) Vader Petro d'Alfara met drie metgezellen van de Filipijnen naar China in 1579.

Reis van Vader Martino Ignatio en zijn gezelschap naar China in 15823
hoofdstukken.

Inventarisnummer van het oorspronkelijke stuk: 495

3712

Verhaal betreffende de komst en belevenissen van de Jezuïten in China.
Brief van de provinciaal van Oost-Indië aan de generaal van de sociëteit der
Jezuïeten betreffende de reis van de Jezuïeten naar China, 1587.
Extract uit een brief van Vader Nicolai di Lombardia, Jezuïet, aan de generaal van de
Sociëteit der Jezuïten, geschreven in Scianci in China, 1598.
Tractaat betreffende de koning van China, zijn "bloetvrienden", de mandarijnen en
de burgerij, door Vader Alexandro Valignan, visitator van Oost-Indië.
Advies van Vader Jac. de Patoia aan Vader Louis de Gusman betreffende de
inkomsten van enkele Jezuïten aan het hof van de grote koning, alsmede enige
merkwaardige zaken die zij hebben waargenomen, geschreven in Peking.
Berichten uit 1611, Spaanse brieven uit 1611 - 1613, vertaald, Indische brieven van de
koning van ternate uit 1617 - 1620, vertaald.
Beschrijving van de eilanden van Banda.
Verhandeling (negotie) van de reis naar het land Mayoque of de stad Sernigauo
door Nicolaas Puyck van Rotterdam als ambassadeur van de Generale Compagnie
bij de keizer van Nippon of Japan in 1609.
Extract uit het journaal van Castercom, 1613 mei 20.
Notitie betreffende de slaven, ressorterende onder het comptoir Nassau en de
werken welke zij verrichten, per 1635 juli 20, 1635.

Inventarisnummer van het oorspronkelijke stuk: 495

3712

Artikel-brief, 1634 maart 2 en 1602 maart 20

Inventarisnummer van het oorspronkelijke stuk: 496

3712

Ordonnanties voor schepenen.

Inventarisnummer van het oorspronkelijke stuk: 497

3712

Missiven van Evert Hulst, opperkoopman op Ambon, aan verscheidene personen,
1631.

Inventarisnummer van het oorspronkelijke stuk: 498

3713

[Uitrusting en monsterrollen betreffende de retourreis], [1637].

Inventarisnummer van het oorspronkelijke stuk: 499a
"Divarsche Fouragien".

3713

Kaarten in groter formaat van onder andere Ternate, Maggellaens, 1601 - 1627

Inventarisnummer van het oorspronkelijke stuk: 499b

3713

Journaal of dagregister van de reis van Taiwan naar het koninkrijk Tonkin door
opperkoopman Antonio van Brouckhorst met de fluitschepen "De Zwartten Beer" en
de "Hillergersberg", 1646 november 25 - 1647 augustus 5

Inventarisnummer van het oorspronkelijke stuk: 500

Kan, Tijdschrift van het Nederlands Aardrijkskundig Genootschap, 2e serie IV. Afd. Verslagen, p. 274.

3714

Briefwisseling van Herman, markgraaf van Baden met de keur Brandenburg
betreffende de oprichting van een Oostindische handelscompagnie.

- Grossherzoglich Haus- und Staatarchiv. I
- 1. Personalien: Baden-Baden
- Herman
- Politische Gedenkschriften 1-49
- 46, bundel 3570

Een van de correspondenten is A. Gijsels in zijn functie van geheimraad bij de keurvorst van
Brandenburg.